

כמה מילים על...11 ... מושגי יסוד

"מושגי יסוד" מהווים חלק מארגז הכלים הראשוני בכישורי החיים של הילד. הם כוללים בשלב הראשון מושגי צבע, צורה, גודל ומרחק. כאשר ילד מכיר ושולט במושגים אלו הוא מובן לסביבתו ומבין אותה. כך יכולים ילדים לתקשר עם סביבתם בבהירות ולהימנע מאי הבנות. רכישת מושגי היסוד והפנמתם היא הדרגתית.

ככל שהילד גדל הוא מצליח לקלוט יותר ולזכור יותר. על פי רב זה תואם גיל אך לא בהכרח ירכשו כל הילדים את המושגים באותו קצב. לכן נוכל לראות בגילאים שונים ילדים שכבר מזהים צבעים וצורות וילדים שרחוקים מכך. זה קשור גם להבשלה קוגניטיבית (יכולת התפתחותית) אך כמובן מותנה גם בתרגול וחיפיה.

במילים אחרות: ילד לא בשל - יתקשה לקלוט גם אם ייחשף. אך ילד בשל לא יידע אם לא יזכה לחשיפה. על כן מחובתנו להציב בפני הילד כל העת את ההזדמנות להיחשף על מנת שבבא העת כשיוכל לעשות שימוש בידע - יעמדו לרשותו האמצעים לכך.

מכאן: בגיל הרך חשוב לעבוד עם הילד ולחשוף אותו למושגי יסוד. העבודה בגן היא כמובן קולקטיבית ואינה יכולה להתאים לקצב האישי (הבשלה וזיכרון) על כן, ללא חיזוק ועבודה יחידנית שצריכה להיעשות בבית - הדברים לא יוכלו להיות מוטמעים באופן פרטני ולספק לכל ילד את ה"משאבים" והכלים הדרושים לו להתקדמותו.

1. העבודה נעשית דרך משחק בהנאה וללא לחץ (לפרגן ולעודד על כל הצלחה ולא להתייאש מכישלון).
2. אין צורך לדאוג אם בהתחלה הילד שוכח שוב ושוב ואינו עומד במשימה.
3. חזרות ושינון מאד מסייעים. הם מאפשרים להגיע מוכנים לרגע המפנה בו מגיעה ההבשלה.

צבעים: ילד אשר מנסה להכיר את שמות הצבעים לא יוכל ללמוד ולהכיר את כולם בבת אחת. רצוי לחשוף אותו לאט לאט. להתחיל משלושה בולטים (אדום צהוב כחול למשל) או לבחור צבע שהוא מאד אוהב ולהתחיל ממנו. לחזור ולשנן צבע בכל פעם כך שיחווה חוויית הצלחה שתעודד מוטיבציה ללמידה.

בגן עבדנו למשל בתחילת השנה על הירוק והאדום כנמשל לאסור ומותר (בחיבור עם צבעי הרמזור) קישורים מעין אלו מסייעים ונקראים "תומכי זיכרון".

צורות: הכרת הצורות גם היא נעשית באורח הדרגתי. היא נעשית בדרך של משחק ולא בלמידה פרונטאלית. כאשר הם בונים בקוביות למשל, הם לומדים ספונטאנית שלקובייה הזו יש צורת ריבוע, או עיגול, או משולש או גליל. (עדיין לא נכנסים לעומק לגבי צורות שטוחות או בעלות נפח). שיום של צורות בחיי היומיום מעניק להם את המידע והופך לידע מצטבר שבאמצעותו הם מתקשרים ("תביא לי את המלבן").

גודל ומרחק: מושגי גודל ומרחק הם מושגים יחסיים. הלמידה שמשוה הוא יחסי היא חשובה עבור הילד בהבנת העולם שסביבו. אנו מתייחסים ל: גדול מ... קטן מ... רחוק מ... קרוב אל... מיומנות התיאור, השיום והדיוק משפיעה על יכולת ההתמצאות בסביבה. לכן על מנת להבין מושגי גודל ומרחק חייבת לצמוח ולהתפתח מודעות והבנת מושגי השוואה ויחסיות.